

HUDEBNÍ VÝCHOVA

ročník 27/2019/číslo 1

časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní

/Řídí redakční rada/

Předseda: doc. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc.
(PedF UK, Praha)

Členové: doc. PhDr. Ivana Ašenbrenerová, Ph.D.
(Pdf UJEP, Ústí nad Labem), prof. PhDr. Eleonóra Baranová, CSc. (PedF UMB, Banská Bystrica, SR), PhDr. Mgr. Petra Bělohlávková, Ph.D., Mgr. Ivana Čechová (PedF UK, Praha), prof. Belo Felix, Ph.D. (Pdf UMB, Banská Bystrica, SR), PaedDr. Jan Holc, Ph.D. (PedF JU, České Budějovice), prof. PhDr. Eva Jenčková, CSc. (Pdf UHK, Hradec Králové), PhDr. Jiřina Jiříčková, Ph.D. (ZUŠ Mladá Boleslav), PhDr. Helena Justová (PedF UK, Praha), PhDr. Blanka Knopová, CSc. (Pdf MU, Brno), doc. PaedDr. Slávka Kopčáková, Ph.D. (FF PU, Prešov, SR), PaedDr. Eva Králová, Ph.D. (Fakulta zdravotnictva TnUAD v Trenčíne), PhDr. Jiří Kusák, Ph.D. (Pdf OU, Ostrava), prof. Mgr. art. Irena Medňanská, Ph.D. (FF PU, Prešov, SR), prof. PaedDr. Eva Michalová, CSc. (UMB, Banská Bystrica, SR), prof. PaedDr. Michal Nedělka, Dr. (PedF UK, Praha), prof. Mag. Dr. Franz Niermann (Universität für Musik und darstellende Kunst Wien, Rakousko), doc. MgA. Jana Palkovská (PedF UK, Praha), prof. PhDr. Stanislav Pecháček, Ph.D. (PedF UK, Praha), prof. UŠ dr. hab. Wiesława Aleksandra Sacher (Wydział Pedagogiki i Psychologii, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polsko), prof. Dr. Carola Schormann (Fach Musik, Leuphana Universität Lüneburg, SRN), doc. PaedDr. Marie Slavíková, CSc. (Pdf ZU, Plzeň), doc. PaedDr. Hana Váňová, CSc. (PedF UK, Praha), doc. Mgr. Art. PhDr. Jozef Vereš, CSc. (Pdf UKF, Nitra, SR)

Vedoucí redaktor: doc. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc.
Redaktorka: Mgr. Milena Kmentová, Ph.D.
Jazyková korektura: Květa Šmidová, Mája Šafaříková
Grafická úprava a sazba: Mgr. Zdeňka Urbanová, DiS.
(zdenka.urb.art@gmail.com)

Vydává: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta – vydavatelství, vychází 4x ročně, časopis je vydáván za finanční spoluúčasti Nadace Českého hudebního fondu, roční předplatné 260Kč plus poštovné a balné, jednotlivý výtisk 65Kč + poštovné a balné

Předplatné zajišťuje: ADISERVIS s.r.o.
Na Nivách 18, 141 00 Praha 4 – Michle
Tel.: 241 484 521
e-mail: adiservis@seznam.cz

Upozornění autorům:

Text příspěvků zasílejte v elektronické podobě na e-mailovou adresu: casopisHV@email.cz

Adresa redakce:

Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta – vydavatelství, M. Rettigové 4, 116 39 Praha 1
<http://pages.pedf.cuni.cz/hudebnivychova/>

© Univerzita Karlova – Pedagogická fakulta, Praha 2019
MK ČR E 6248, ISBN 1210-3683

/Obsah/

PŮVODNÍ VĚDECKÉ STATĚ A VÝZKUMNÉ ZPRÁVY

- Jan Borek:** Výzkum budoucích hudebních profesionálů: hudební preference, nová média, obsah hudební výchovy 6
Barbora Bortlová: Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena 10

PŮVODNÍ DIDAKTICKÉ STUDIE

- Milan Motl:** Kočičiny – pohádky a písně 14
Belo Felix: Ako sa narodili Kočičí písně 17

PŘEHLEDOVÉ ČLÁNKY A STUDIE

- Jaroslav Bláha:** Několik poznámek k cyklu Hudba a obraz, ročník 2019 19
Jaroslav Bláha: Od objektivitě řádu k subjektivitě prožitku 20

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

- Jaroslav Bláha:** Cyklus Hudba a obraz, ročník 2019

NOTOVÁ PŘÍLOHA

- Belo Felix, Jiří Žáček:** Šest písní z cyklu Kočičiny – pohádky a písně

METODICKÉ NÁMĚTY A INSPIRACE

- Milena Kmentová:** Nahrávky Holasových testů hudebních schopností jsou opět dostupné 23
Petra Slavíková: Reflexe roční zahraniční stáže v Anglii 24

JUBILEA, ZPRÁVY, RECENZE, STÁLÉ RUBRIKY

- Vartan Agopian:** A Backward Glance and a Forward Glimpse: Janžurová in comparison with the Thompson, Alfred, Bastien, Emonts, Chester, and Suzuki's methods (part 2) – z cyklu O hudbě anglicky 28
Rafaela Drgáčová: Letní dílny hudební výchovy 2018 v Mělníku 31
Slávka Kopčáková: Recenzia publikácie Integrovaná hudobná edukácia. Výzvy pre vyučovanie a prípravu učiteľov 33
Vít Gregor: Rizikové povolání – z cyklu O hudbě s úsměvem 35
Petra Bělohlávková: Z hudebních výročí (leden–březen 2019) 36

Redakce si vyhrazuje právo na nezbytné úpravy rukopisů a jejich krácení, příspěvky nejsou honorovány. Texty procházejí recenzním řízením (jsou posuzovány dvěma odborníky z různých pracovišť).

Recenzia publikácie Integrovaná hudobná edukácia. Výzvy pre vyučovanie a prípravu učiteľov

/Anotácia/

V roku 2018 vychádza v prestížnom nemeckom vydavateľstve Peter Lang pozoruhodná kniha zasvätená hudobnej a v širšom slova zmysle estetickému výchove. Editormi monografie sú Marcus Cslovjecsek a Madeleine Zulauf (Švajčiarsko). Kniha podčiarkuje dôležité momenty zblížovania umenia a mimoumeleckých oblastí cez estetické prežívanie života, kde práve integrovaná hudobná výchova zohráva prominentnú úlohu. Kolektív autorov pozostáva z teoretikov hudobnej edukácie, umelcov a učiteľov praktikov zo Švajčiarska, Spojeného kráľovstva, Kanady, Nemecka, Grécka a Holandska.

/Kľúčové slová/

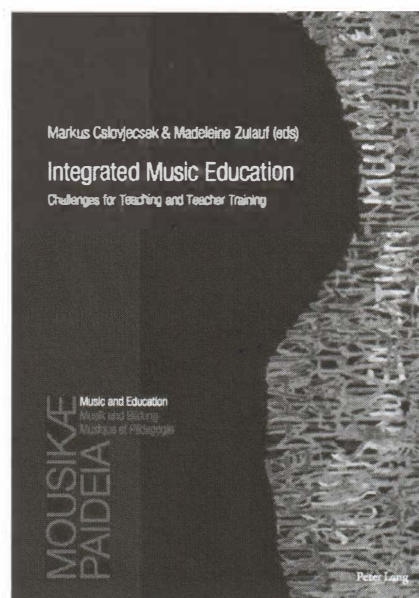
Hudba, hudobná výchova, výchova umebou, integrácia, komunita.

/Autorka/

Doc. PaedDr. Slávka KOPČÁKOVÁ, PhD. pracuje na Inštitúte estetiky a umeleckej kultúry Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove (Slovensko). Vo svojom vedeckom výskume sa sústreďuje výskum dejín slovenskej hudby a hudobnej estetiky, na metodologické otázky recepcie hudby a hudobnej edukácie.

Profesor Marcus Cslovjecsek pôsobiaci na Vysoké škole pedagogickej Univerzity aplikovanej vedy a umení vo Švajčiarsku (Fachhochschule Nordwestschweiz, Pädagogische Hochschule, Institut Sekundarstufe) je významným odborníkom a šíriteľom idey integrovanej hudobnej výchovy (Integrated Music Education = IME). Patrí medzi popredné osobnosti európskej hudobnej pedagogiky. Je činný ako teoretik ale aj praktik, je iniciátorom viacerých medzinárodných projektov (*European Music Portfolio: A Creative Way into Languages 2009-2012; European Music Portfolio - Maths: Sounding ways into Mathematics 2013-2016*) zameraných na využitie hudby v medzipredmetových súvislostiach a integratívnej pedagogike. Ako spoluautor a editor, spolu s ko-editorkou publikácie Madeleine Zulauf, v spolupráci s prestížnym európskym vydavateľstvom Peter Lang aktuálne odbornej verejnosti predkladá kolektívnu monografiu s názvom *Integrovaná hudobná edukácia. Výzvy pre vyučovanie a prípravu učiteľov (2018)*, na ktorej sa podieľajú erudovaní teoretici z Európy aj zámoria.

Kniha vznikala jednu dekádu usúvzťažnením teoretických príspevkov do jedného celku a analýzou praktických edukačných aktivít realizovaných

na medzinárodnom sympóziu v švajčiarskom meste Solothurn v roku 2008. Spoluautormi sú významní odborníci pre danú oblasť poznania, zo Spojeného kráľovstva (Jonathan Barnes, Diana Harris), Kanady (Anne Lowe, Monique Richard, Colleen Richardson, Joan Russel, Kari Veblen), Nemecka (Anke Böttcher), z Grécka (Smaragda Chrysostomou), Švajčiarska (Marcus Cslovjecsek, Madeleine Zulauf, Hermann Gelzer, Peter Gentinetta, Rudolf Künzli, Helmut Messner, Dagmar Widderski) a Nizozemska (Frits Evelein, Ludwig Pesch). Kniha pozostáva zo šiestich

hlavných kapitol („štartovací bod“ a 5 „krokov“), reálne ide o 14 príspevkov ako ich subkapitol. Úvodná kapitola (*Starting Point*) prináša teoretický pohľad na filozofiu edukácie, väzby hudobnej edukácie a integrácie. Prvá kapitola (*Step 1/ Approaching Integrated Music Education by Exploring Distant Horizons*) iniciuje základné problémy a tézy, hlavné výzvy pre dnešnú edukáciu, uvažuje o integrácii hudby v jej existenčných formách mimo školy, hľadá prepojenia sveta umenia a hudby so svetom umeleckých projektov umelcov.

Druhá kapitola (*Step 2/ Encountering Integrated Music Education: Where School Meets Life*) zvažuje dôležitosť umeleckých aspektov prežívania života pre dianie v škole, jeho modalities podobné určitým modalitám každodenného života: „*byť muzikálnym sa tu kladie do rovnosti s tým, ako byť humánnym*“ (Cslovjescek-Zulauf, s. 133). Iniciačné procesy, vnímanie, myslenie a objavovanie sveta sú tu centrálnymi pojmami, v centre pozornosti stojí individuum a jeho zapojenie do aktivít v triede. V tretej hlavnej kapitole (*Step 3/ Uncovering School models in Integrated Music Education*) sa autori zameriavajú na kurikulárne aspekty integratívnej edukácie, primárne na rozvoj kompetencií, získavanie vedomostí a zručností. Prinášajú precízne analýzy akcentujúce dôležitosť zakotvenia IME v tradičnej škole, keďže najefektívnejšie iniciuje reakcie individua na výzvy sveta, komplexné otázky a aplikované úlohy. Čo je dôležité, autori sa domnievajú, že integrácia je dôležitým aspektom edukácie, pretože vedomosti a zručnosti, ktoré sa navzájom neprepájajú, nedávajú žiadny zmysel. Autori zvažujú možnosti ako zasadiť IME do konvenčného školského prostredia, čo zaručí študentom bohatšie a hlbšie vedomosti.

Štvrtá hlavná kapitola (*Step 4 – Becoming Familiar With Integrated Music Education Activities in the Classroom*) reflektuje každodennú

pedagogickú prax. Ponúka precízne opisy niektorých pedagogických postupov, ich reflexiu. Jadro úvah tkvie hlavne v analýze praktických edukačných aktivít, organizovaných na sympóziu (2008). Aktivity sú rozvrhnuté do logických krokov: pôvod aktivity, cieľová skupina, typ a vek žiakov, prostredie a potrebný materiál, postup, ďalšie možnosti rozšírenia či modifikovania aktivity. Pedagogické intervencie berú do úvahy aj spontánne reakcie a príspevky žiakov samotných. Táto kapitola obsahuje komentár editorov ku každej aktivite. Editori zhodnocujú jej kvalitu pri budovaní významu, mostov a okien do nových svetov; podčiarkujú nosné aspekty aktivít: prítomnosť a dôležitosť živého zážitku, zacieľenie na participáciu, pozornosť, ochotu a pripravenosť účastníkov na realizáciu aktivity, založené na presvedčení, že ľudia sú vrodene muzikálni. Druhým typom presvedčení je názor, na prežívanie radosti z hudby ako sociálnej udalosti a na to, aby sa žiaci i dospelí cítili muzikálne, nemusia byť nevyhnutne vybavení formálnymi hudobnými zručnosťami (s. 319).

Piatakapitola (*Step 5/ Being Invited Into The Minds of People Engaged in Integrative Music Education*) skúma osobné presvedčenia týkajúce sa IME a možnosti ako prehýbiť vedomosti a praktické zručnosti v tejto oblasti. Skúma chápanie a predstavy učiteľov v podobe analýzy modelov komunikácie, hodnotí zmysel sympózia, teoretických modelov ako aj a realizovaných aktivít pre profesionálny rozvoj učiteľov, ich vzájomné zdieľanie. V epilógu knihy nazvanom *Lesson Taken From the Journey: Where Next* editori zhodnocujú, čo sme sa (tvorcovia a čitatelia) spoločne na tejto ceste naučili, aké sú konštitutívne zložky IME, ako by mali byť kreované a rozvrhnuté ďalšie kroky na tejto ceste (rozvoj disciplinárnych kompetencií, kultúrny rozvoj, osobný rozvoj, profesionálny rozvoj, celoživotné aktivity, seba-zdokonaľovanie). Autori vytyčujú princípy pre plánovanie

a riadenie kontinuálneho rozvoja a tréning kompetencií učiteľov, podčiarkujú dôležitosť tréningových kurzov a workshopov. Leitmotívom knihy je aj poznatok vychádzajúci z empirie zainteresovaných teoretikov, že úspešní učitelia IME nepotrebujú mať rozvinuté špecifické hudobné kompetencie, ale je potrebné, aby mali zmysel pre „pedagogické dobrodružstvo“ (s. 407) a túžbu umelecky sa rozvíjať v ich vlastnom živote. Ako nevyhnutnú podmienku úspešnej IME vidia autori rozvoj ich interdisciplinárnych kompetencií.

Knihá má peknú grafickú úpravu, logické, vizuálne príťažlivé členenie. Každá hlavná kapitola knihy je predstavená cez úvodný komentár, prípadne aj záverečné analytické postrehy editorov, každá subkapitola (14) obsahuje na začiatku anglický a vždy na konci rozšírený nemecký a francúzsky abstrakt, čo je pre publikáciu napísanú v *lingua franca* (angličtine) určitou pridanou hodnotou nesúcou základné informácie pre omnoho širšie európske jazykové prostredie ako aj frankofónne oblasti globálneho sveta. Skvelo rozvrhnutá a najnovšími poznatkami nabitá kniha má potenciál stať sa pomôckou pre všetkých, ktorí sa potrebujú zorientovať v oblasti IME, jej teoretických základoch ako aj modelových úlohách. Tie autori chápu nie ako hotový materiál, ale ako inšpirácie pre kreovanie vlastného originálneho štýlu pri integrovaní hudby – ako najprirodzenejšej súčasti ľudskej kultúry – do poznania žiakov.

CSLOVJECSEK, Markus, ZULAUF, Madeleine (eds.): *Integrated Music Education - Challenges of Teaching and Teacher Training*. Bern, Berlin, Bruxelles, New York, Oxford, Warszawa, Wien: Peter Lang Publishers, 2018. 418 s. ISBN: 978-3-0343-3552-2.